

Тэма 22. Павел Місько (1931–2011)

Пазнавальны і выхаваўчы патэнцыял апавяданняў П. Місько пра прыроду «Восеньскім днём», «Лясныя дарункі» і інш. Маральна-этычная праблематыка апавяданняў «Добры чалавек», «Каляндар сумлення».

Гумарыстычная аповесць «Навасёлы, або Праўдзівая, часам вясёлая, часам страшнаватая кніга пра незвычайны месяц у жыцці Жэні Мурашкі» (1972). Элементы прыгодніцтва ў творы.

«Напаўфантастычныя» аповесці «Прыгоды Бульбобаў» (1977), «Грот афаліны» (1985), «Эрпіды на планеце Зямля» (1987). Праблемы сяброўства, чалавечых узаемаадносін у творах.

Казачныя прыгоды ў кнізе «Прыйдзі, дзень-залацень!» (1993).

Асэнсаванне сучаснага жыцця ў казках П. Місько (Старамодны Заяц», «Сарока», «Дзяцел» і інш)

Казкі П. Місько напісаны на аснове беларускіх народных казак. Усе казкі П. Місько закранаюць агульныя праблемы выхавання юнага пакалення: яны даюць дзецям элементарныя паняцці пра дабро і зло, вучаць справядлівасці, спачуванню і ўзаемадапамозе. У казцы «Старамодны заяц» аўтар стварае цікавую і арыгінальную легенду: чаму ёсць зайцы белыя і шэрыя. Казкі вучаць працавітасці і адказнасці, уменню ахвяраваць сваімі інтарэсамі дзеля дапамогі іншым. Аўтар у вобразе зайца-краўца ўлаўляе чалавечую шчодрасць і бескарыслінасць, уменне спачуваць чужой бядзе. Казка «Сарока і дзяцел» таксама напоўнены глыбокім дыдактычным сэнсам. На прыкладзе сарокі і дзятла пісьменнік паказвае, як важна рэальна ацэньваць свае здольнасці, каб не трапіць у недарэчную сітуацыю

Спецыфіка адлюстравання свету ў фантастычных творах Паўла Місько

Аповесць «Эрпіды на планеце Зямля» спалучае фантастычную форму адлюстравання рэчаіснасці з рэалістычным і праўдзівым паказам жыцця дзяцей. У аснове сюжэта – фантастычная гісторыя, што адбылася са школьнікам Ванем Гардзеёвым, які не валодае ніякімі выключнымі здольнасцямі. Ваня можа быць гарэзлівым і непаслухмяным, але ён шчыры, непасрэдны, марыць аб незвычайных прыгодах. Ён любіць марыць, уяўляць розныя прыгоды, але тое, што з ім здарылася, непараўнальнае з самымі смелымі марамі. Трэцякласнік Ваня знаёміцца з Эрпідам, які прыбыў на Зямлю для вывучэння жыцця на гэтай планеце. Ваня аказвае дапамогу эрпіду. Ваня ўмее спачуваць чужой бядзе. Вобразу Вані супрацьстаўляецца вобраз Пеці Галабародзкі. Пеця даволі эгаістычны і сквапны хлопец, які думае толькі пра сваю выгаду. Ваню было з каго браць прыклад: і з дзеда Двайнога Гардзея – былога партызана разведчыка, і з бацькоў – сумленных і нястоўных працаўнікоў калгаснікаў. Вялікая заслуга ў тым, што браты Ваня і Лёня растуць сумленнымі і духоўна прыгожымі хлопцамі належыць дзеду Двайному Гардзею. У аснову аповесці пакладзена навуковая гіпотэза аб іншаземных цывілізацыях, што робіць твор пазнавальным. На прыкладзе эрпіда аўтар праводзіць думку,

што робаты могуць дапамагаць людзям у працоўнай дзейнасці, але замяніць чалавека яны не здольныя. У гэтай фантастычнай гісторыі аўтар на першы план паставіў актуальныя праблемы сучаснага грамадства. Асабліваю актуальнасць у творы мае праблема экалагічнага выхавання падрастаючага пакалення. Пісьменнік вучыць не проста сузіраць прыгажосць прыроды, але і ахоўваць яе. (гісторыя пра мядзведзя). Эрпід 2 быў вельмі ўражаны абьякавасцю людзей да прыроды. Ваню крыўдна за людзей, таму ён хоча прыхарошыць жыццё беларусаў і ўтаіць яго негатыўныя бакі. Асабліваю трывогу выклікае здольнасць Эрпіда ўздзейнічаць на чалавека на адлегласці.

Прыгодніцкая апавесць «Грот афаліны». Адною з цэнтральных у апавесці з'яўляецца праблема руйнавання векавога спадчыннага ладу жыцця, натуральных стэрэатыпаў у адносінах людзей да прыроды, зямлі працы, традыцый продкаў, чалавечага суіснавання. Невялікае племя біргусаў напаткала страшная трагедыя: султан Муту прадаў іх родны востраў Біргус амерыканцам, якія будууюць тут ваенна-марскую базу, ўсіх жыхароў высяляюць на суседнюю зямлю. Асноўныя калізіі ў апавесці разгортваюцца на фоне паступована сталення 12-гадовага хлопца Янга Сінха, маленства якога прайшло побач з бацькамі і аднавяскоўцамі на адным з маляўнічых астравоў архіпелага Вясёлы, недзе паміж Індыяй і Інданэзіяй. Страціўшы бацькоў, Янг драматычна-балюча спазнае таямніцы дарослага жыцця, мужна трымае паўсядзённыя нягоды, найвышэйшыя выпрабаванні ўласнага сумлення і годнасці, перажывае светлыя хвіліны першага кахання, трапляе ў складаныя і небяспечныя сітуацыі. Высакародныя жыццёвыя ідэалы дапамагае захаваць і памножыць яго родны брат – 20-гадовы Радж Сінх. Жыццёвы лёс зводзіць Янга, Раджа і яго сябра-аднагодку Амара ў адным горадзе на востраве Рай, і яны годна выходзяць у людзі, займаюць сваё месца ў новым для іх свеце. Праблема маральнай разбэшчанасці, манкурцтва праз вобраз Пуола. Вызначальнымі ў яго характары былі непрыстойнасць, напышлівасць, эгаізм, амбіцыйнасць, адсутнасць пауцыяў сумлення, спачування, сваяцтва. Жаданне сустрэць свайго брата прыводзіць Янга на востраў Рай у дэльфінарый. У дэльфінаў развітае адчуванне радзіннасці і калектыву. Афаліны – высакародныя, удзячныя істоты, з адвостраным адчуваннем справядлівасці. Так Бобі ў знак цёплых, спагадлівых да сябе адносін вынес Янгу з дна гроту цацку – залатога самародка, падобнага на дракончыка. А пасля забойства Судзіра дэльфіны вырашылі загладзіць сваю віну самагубствам, выскачыўшы з разгону на пясок. У апавесці глыбока асэнсаваны экалагічныя праблемы. Празайк свядома заканчвае апавесць трагічнай сцэнай забруджвання вострава Рай нафтай. Страшная катастрофа зраўняла ўсіх людзей, якія апынуліся ў невядомасці перад будучыняй.